

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

เรื่อง การใช้สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน ในกรณีเจ้าหน้าที่ผู้ต้องรับผิดชอบเป็นคนสาเหตุ

เทศบาลตำบลน้ำเขียวได้มีหนังสือที่ ตร ๕๒๕๐๑/๘๐๘ ลงวันที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๕๐ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ขอรื้อเกี่ยวกับการออกคำสั่งให้เจ้าหน้าที่ชุดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ กรณีศาลมีคำสั่งให้เจ้าหน้าที่ผู้ต้องรับผิดชอบเป็นคนสาเหตุ สรุปความได้ว่า เทศบาลตำบลน้ำเขียว จังหวัดตราด ได้ดำเนินการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด กรณีเงินขาดบัญชีขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำเขียว (ปัจจุบันยุบรวมกับเทศบาลตำบลน้ำเขียว) ซึ่งต่อมากระทรวงการคลัง โดยกรมบัญชีกลางได้ตรวจสอบสำนวนการสอบสวนแล้วมีความเห็นให้เจ้าหน้าที่สามราย ได้แก่ นางวิจิตรา วัจนอม นายมังกร จันทนตาล และนางมฤดี ศรีคุณ รับผิดชุดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่เทศบาลตำบลน้ำเขียว สำหรับกรณีนางวิจิตราให้ชุดใช้เงินคืนเต็มจำนวนความเสียหาย เนื่องจากพฤติการณ์ถือเป็นการอาศัยโอกาสในการปฏิบัติหน้าที่แสวงหาประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมาย นายกเทศมนตรีตำบลน้ำเขียวจึงได้ออกคำสั่งเทศบาลตำบลน้ำเขียว ที่ ๓๗๕/๒๕๕๐ ลงวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ให้เจ้าหน้าที่ทั้งสามรายชุดใช้ค่าสินไหมทดแทน โดยในส่วนของนางวิจิตราให้ชุดใช้เงินคืนจำนวน ๑,๕๗๔,๒๓๖.๒๐ บาท ภายใน ๔๕ วันนับถัดจากวันที่ได้รับทราบคำสั่ง อย่างไรก็ตาม เทศบาลตำบลน้ำเขียวมีปัญหาในการส่งคำสั่งให้นางวิจิตรา เจ้าหน้าที่ของเทศบาลฯ จึงได้ขอคัดหนังสือรับรองรายการทะเบียนราษฎรของนางวิจิตราจากที่ว่าการอำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด ทำให้ทราบว่าศาลจังหวัดตราดได้มีคำสั่งเป็นคดีแพ่งหมายเลขแดงที่ ๓๘๒/๒๕๕๐ ลงวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๕๐ ให้ถือว่านางวิจิตรา วัจนอม เป็นคนสาเหตุเนื่องจากออกไปจากภูมิลำเนาโดยไม่มีบุคคลใดทราบว่ายังมีชีวิตอยู่หรือไม่เป็นระยะเวลาเกินห้าปีแล้ว ซึ่งต่อมาได้มีการประกาศคำสั่งศาลจังหวัดตราดดังกล่าวในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๔ ตอนที่ ๙๒ ลงวันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ เนื่องจากเทศบาลตำบลน้ำเขียวมีปัญหาในการแจ้งคำสั่งให้นางวิจิตราทราบ และดำเนินการให้นางวิจิตราชุดใช้ค่าสินไหมทดแทน เทศบาลจึงขอหารือคณะกรรมการกฤษฎีกาในประเด็นดังต่อไปนี้

๑. กรณีเจ้าหน้าที่รายที่ถูกศาลสั่งให้เป็นคนสาเหตุ เทศบาลตำบลน้ำเขียวสามารถออกคำสั่งให้ชุดใช้ค่าสินไหมทดแทนได้หรือไม่ ประการใด

๒. กรณีที่ไม่สามารถออกคำสั่งแก่เจ้าหน้าที่รายดังกล่าวได้นั้น ในส่วนของจำนวนเงินที่จะต้องชุดใช้คืนแก่เทศบาลตำบลน้ำเขียว เทศบาลต้องดำเนินการตามระเบียบสำนัก

นายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ข้อ ๒๔ ได้หรือไม่ ประการใด

๓. มีมาตรการที่จะออกคำสั่งหรือมาตรการบังคับทางปกครองกับเจ้าหน้าที่รายดังกล่าวด้วยวิธีปฏิบัติอื่นใดหรือไม่ ประการใด

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าวโดยมีผู้แทนเทศบาลตำบลน้ำเขียวเป็นผู้ชี้แจงรายละเอียดข้อเท็จจริงแล้ว เห็นว่าข้อหาหรือของเทศบาลตำบลน้ำเขียวมีประเด็นที่ต้องพิจารณาสองประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง ในกรณีที่ศาลได้มีคำสั่งให้เจ้าหน้าที่ผู้ต้องรับผิดชอบเป็นคนสาบสูญ เทศบาลตำบลน้ำเขียวสามารถออกคำสั่งให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดชอบละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ บังคับแก่เจ้าหน้าที่ดังกล่าวได้หรือไม่ เห็นว่า เมื่อศาลจังหวัดตราดได้มีคำสั่งเป็นคดีแพ่งหมายเลขแดงที่ ๓๘๒/๒๕๕๐ ลงวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๕๐ ให้ถือว่านางวิจิตรา วงศ์ออม เป็นคนสาบสูญ คำสั่งศาลจึงมีผลให้ถือว่านางวิจิตราถึงแก่ความตายเมื่อวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๕๐ ซึ่งเป็นวันครบกำหนดระยะเวลาห้าปีที่นางวิจิตราได้ออกไปจากภูมิลำเนาโดยไม่มีบุคคลใดทราบว่ายังมีชีวิตอยู่หรือไม่ ทั้งนี้ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๖๑^๑ และมาตรา ๖๒^๒ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เมื่อนางวิจิตราได้ถึงแก่ความตายโดยผลของกฎหมายแล้ว เทศบาลตำบลน้ำเขียวย่อมไม่สามารถใช้วิธีการออกคำสั่งให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามมาตรา ๑๒^๓ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดชอบละเมิดของเจ้าหน้าที่ฯ บังคับแก่นางวิจิตราได้ เพราะไม่มีบุคคลที่จะอยู่ในบังคับของคำสั่งทางปกครองอีกต่อไป ทั้งนี้ เปรียบเคียงตามนัยคำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๔๑๖/๒๕๕๖

ประเด็นที่สอง ในกรณีที่เทศบาลตำบลน้ำเขียวไม่สามารถออกคำสั่งให้เจ้าหน้าที่ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนได้ จะมีวิธีดำเนินการอื่นให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนได้อย่างไร เห็นว่า โดยที่คำสั่งศาลจังหวัดตราดที่สั่งให้นางวิจิตราเป็นคนสาบสูญมีผลให้ถือว่านางวิจิตราถึงแก่ความตายและมีผลให้มรดกของนางวิจิตราตกทอดแก่ทายาท ตามมาตรา ๑๖๐๒^๔ แห่งประมวล

^๑มาตรา ๖๑ ถ้าบุคคลใดได้ไปจากภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ และไม่มีใครรู้แน่ว่าบุคคลนั้นยังมีชีวิตอยู่หรือไม่ตลอดระยะเวลาห้าปี เมื่อผู้มีส่วนได้เสียหรือพนักงานอัยการร้องขอ ศาลจะสั่งให้บุคคลนั้นเป็นคนสาบสูญก็ได้

ฯลฯ

ฯลฯ

^๒มาตรา ๖๒ บุคคลซึ่งศาลได้มีคำสั่งให้เป็นคนสาบสูญ ให้ถือว่าถึงแก่ความตายเมื่อครบกำหนดระยะเวลาดังที่ระบุไว้ในมาตรา ๖๑

^๓มาตรา ๑๒ ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนที่หน่วยงานของรัฐได้ใช้ให้แก่ผู้เสียหายตามมาตรา ๘ หรือในกรณีที่เจ้าหน้าที่ต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเนื่องจากเจ้าหน้าที่ผู้นั้นได้กระทำความผิดต่อหน่วยงานของรัฐตามมาตรา ๑๐ ประกอบกับมาตรา ๘ ให้หน่วยงานของรัฐที่เสียหายมีอำนาจออกคำสั่งเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้นั้นชำระเงินดังกล่าวภายในเวลาที่กำหนด

^๔มาตรา ๑๖๐๒ เมื่อผู้บุคคลต้องถือว่าถึงแก่ความตายตามความในมาตรา ๖๒ แห่งประมวลกฎหมายนี้ มรดกของบุคคลนั้นตกทอดแก่ทายาท

กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งตามมาตรา ๑๖๐๐^๔ กองมรดกได้แก่ทรัพย์สิน สิทธิหน้าที่และความรับผิดต่างๆ ของผู้ตาย เว้นแต่ตามกฎหมายหรือโดยสภาพเป็นการเฉพาะตัวของผู้ตายโดยแท้ ดังนั้น ความรับผิดในหนี้อันเกิดจากมูลละเมิดจึงตกทอดแก่ทายาทของนางวิจิตราฯ เทศบาลตำบลน้ำเขียวซึ่งเป็นเจ้าหนี้ในมูลละเมิดจึงต้องเรียกให้ทายาทของนางวิจิตราฯ รับผิดในหนี้อันเกิดจากมูลละเมิดที่เป็นมรดกตกทอดไปยังทายาทดังกล่าว โดยต้องใช้สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนภายในอายุความมรดก คือภายในหนึ่งปีนับแต่เมื่อได้รู้หรือควรได้รู้ถึงคำสั่งศาลจังหวัดตราดที่สั่งให้นางวิจิตราฯ เป็นคนسابสูญ ทั้งนี้ ตามมาตรา ๑๗๕๔^๖ วรรคสาม แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งคณะกรรมการกฤษฎีกา(คณะพิเศษ)เคยวินิจฉัยประเด็นทำนองเดียวกันนี้ไว้ในเรื่องเสรีจที่ ๒๑๑/๒๕๕๑^๗

(คุณพรทิพย์ จาละ)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

พฤษภาคม ๒๕๕๑

ฯลฯ

ฯลฯ

“มาตรา ๑๖๐๐ ภายใต้บังคับของบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ กองมรดกของผู้ตายได้แก่ ทรัพย์สินทุกชนิดของผู้ตาย ตลอดทั้งสิทธิหน้าที่และความรับผิดต่างๆ เว้นแต่ตามกฎหมายหรือว่าโดยสภาพแล้วเป็นการเฉพาะตัวของผู้ตายโดยแท้

“มาตรา ๑๗๕๔ ห้ามมิให้ฟ้องคดีมรดกเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งปีนับแต่เมื่อเจ้ามรดกตายหรือนับแต่เมื่อทายาทโดยธรรมได้รู้หรือควรได้รู้ถึงความตายของเจ้ามรดก

คดีฟ้องเรียกตามข้อกำหนดพินัยกรรม มิให้ฟ้องเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งปีนับแต่เมื่อผู้รับพินัยกรรมได้รู้หรือควรได้รู้ถึงสิทธิซึ่งตนมีอยู่ตามพินัยกรรม

ภายใต้บังคับแห่งมาตรา ๑๙๓/๒๗ แห่งประมวลกฎหมายนี้ ถ้าสิทธิเรียกร้องของเจ้าหนี้ อันมีต่อเจ้ามรดกมีกำหนดอายุความยาวกว่าหนึ่งปี มิให้เจ้าหนี้ยื่นฟ้องร้องเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งปีนับแต่เมื่อเจ้าหนี้ได้รู้หรือควรได้รู้ถึงความตายของเจ้ามรดก

ถึงอย่างไรก็ดี สิทธิเรียกร้องตามที่ว่ามาในวรรคก่อนๆ นั้น มิให้ฟ้องร้องเมื่อพ้นกำหนดสิบปี นับแต่เมื่อเจ้ามรดกตาย

“บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง อายุความการใช้สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนในกรณีเจ้าหนี้ที่ต้องรับผิดถึงแก่ความตาย ส่งพร้อมหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ นร ๐๙๐๕/๓๓๑ ลงวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๕๑ ถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี